

08/17

Prostředky státního rozpočtu vynakládané na ekologickou likvidaci nepotřebné munice a s tím související činnosti u Ministerstva obrany

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2008 pod číslem 08/17. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Ladislav Zeman.

Cílem kontroly bylo prověřit realizaci projektu ekologické likvidace munice z výzbroje Armády České republiky a užití prostředků státního rozpočtu na ekologickou likvidaci nepotřebné munice a s tím související přepravu, skladování a ostrahu.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2004 až 2007, v případě věcných souvislostí i předchozí období a období do ukončení kontroly.

Kontrola byla provedena v době od dubna do října 2008.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo obrany (dále jen „MO“),

VOP-026 Šternberk, s. p. (dále jen „VOP-026“).

MO podalo proti kontrolnímu protokolu námítky, které byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podáno nebylo.

Kolegium NKÚ na svém II. zasedání, konaném dne 26. ledna 2009,

schválilo usnesením č. 4/II/2009

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Po vzniku České republiky v roce 1993 bylo v muničních skladech Armády České republiky (dále jen „AČR“) uloženo asi 260 000 tun munice. Do konce roku 2007 došlo k výraznému snížení zásob munice o 158 750 tun. Z toho bylo spotřebováno 11 850 tun, prodáno a darováno 44 160 tun, v zařízeních AČR zlikvidováno 38 700 tun munice a podniky sdružené v Asociaci obranného průmyslu ekologicky zlikvidovaly 64 040 tun nepotřebné munice.

Vláda přijala dne 6. srpna 2003 usnesení č. 798, o *zajištění nákupu služeb strategického charakteru souvisejících s integrací a členstvím České republiky v Organizaci Severoatlantické smlouvy (NATO), nezbytných k realizaci pilotního projektu Koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky – ekologická likvidace nepotřebné munice*. Přílohou tohoto usnesení byly *Zásady způsobu výběru dodavatele (dodavatelů) služeb strategického charakteru souvisejících s integrací a členstvím České republiky v Organizaci Severoatlantické smlouvy (NATO), nezbytných k realizaci pilotního projektu Koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky – ekologická likvidace nepotřebné munice*. V těchto zásadách je mimo jiné uvedeno: *zadavatel provádí výběr dodavatele na základě průzkumu trhu, který jej nezavazuje vůči osloveným subjektům*.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

V roce 2003 rozhodlo MO o trvalé nepotřebnosti 65 805 tun munice. Ta byla následně rozdělena na dvě části, a to 38 805 tun určených k okamžité likvidaci (munice neprodejná, nebezpečná a s prošlou životností) a 27 000 tun nabízených k prodeji a darování (po realizaci prodeje a darování zůstalo 8 979 tun této munice k likvidaci).

Ekologická likvidace nepotřebné munice byla financována z kapitoly státního rozpočtu 307 – *Ministerstvo obrany*, a to v rámci programu ev. č. 207 630 – *Pořízení a údržba zásob munice, zbraní a materiálu*, ve kterém byly zařazeny čtyři akce s termínem závěrečného vyhodnocení do 14. února 2008:

- akce ev. č. 207 633 1001 – *Ekologická likvidace nepotřebné munice*, ve finančním objemu 2 328,162 mil. Kč;
- akce ev. č. 207 633 1020 – *Ekologická likvidace munice – 2. část*, ve finančním objemu 480,049 mil. Kč;
- akce ev. č. 207 633 7001 – *Ekologická likvidace munice – rakety*, ve finančním objemu max. 39 mil. Kč;
- akce ev. č. 207 633 7002 – *Ekologická likvidace munice – řízené střely*, ve finančním objemu max. 87,250 mil. Kč.

1. Ekologická likvidace nepotřebné munice – 1. část

V návaznosti na usnesení vlády č. 798 byly MO vyzvány dne 28. listopadu 2003 k předložení nabídky na zakázku *Ekologická likvidace nepotřebné munice* čtyři obchodní společnosti. Současně MO vyzvalo VOP-026 k předložení nabídky na ekologickou likvidaci speciálních druhů munice (rakety a řízené střely).

Dne 27. dubna 2004 vydalo Ministerstvo financí *Rozhodnutí o registraci akce v ISPRO-FIN, program ev. č. 207 630 – Pořízení a údržba zásob munice, zbraní a materiálu, akce ev. č. 207 633 1001 – Ekologická likvidace nepotřebné munice*.

Souhlas se zadáním realizace akce byl schválen MO a Ministerstvem financí dne 29. dubna 2004 s plánovanými neinvestičními potřebami a zdroji financování akce ve výši 2 350 mil. Kč. V identifikačních údajích akce byly uvedeny termíny zahájení a ukončení jednotlivých etap a termín závěrečného vyhodnocení akce byl stanoven na leden 2008.

Rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce vydalo Ministerstvo financí dne 6. května 2004. Novým rozhodnutím o účasti státního rozpočtu na financování akce ze dne 27. září 2005 byl snížen finanční parametr akce na 2 328,162 mil. Kč.

Nabídku na zakázku podaly Poličské strojírný a.s., Polička (dále jen „Poličské strojírný“), které v ní uvedly jako subdodavatele další společnosti oslovené MO. Další samostatnou nabídku zaměřenou pouze na likvidaci speciální munice podal VOP 026.

K posouzení a hodnocení obou nabídek byla jmenována komise složená ze zástupců MO, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva životního prostředí a Českého báňského úřadu, která je doporučila přijmout.

Na poskytnutí služeb spojených s ekologickou likvidací nepotřebné munice uzavřelo MO dne 7. května 2004 smlouvy s Poličskými strojírnami a VOP-026.

MO neprovedlo analýzu výtěžitelnosti druhotných surovin (produktů delaborace), jejich skutečného množství a případné tržní ceny. Vlastnictví k částem munice (delaborátům) vzniklým provedenou delaborací, k přepravním obalům a přepravním paletám bylo převedeno na poskytovatele.

Akce byla řízena integrovaným projektovým týmem složeným ze zástupců MO, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva vnitra, Českého báňského úřadu a poskytovatelů služeb spojených s likvidací nepotřebné munice.

– **Smlouva s Poličskými strojírnami číslo 040100072 o poskytnutí služeb spojených s ekologickou likvidací nepotřebné munice**

Předmětem smlouvy bylo zajistit provedení delaborace stanoveného množství nepotřebné munice a následné ekologické likvidace vzniklých delaborátů.

Cena za poskytnuté služby byla sjednána dohodou a činila 2 104 871 716 Kč včetně DPH (1 768 799 761 Kč bez DPH). Právo poskytovatele požadovat úhradu části z celkové ceny za poskytnuté služby bylo v jednotlivých letech plnění omezeno finančním limitem.

Smlouvou bylo stanoveno, že poskytovatel může pro delaboraci munice využívat na základě vlastních smluvních vztahů v určeném rozsahu a za stanovených podmínek pouze služeb subjektů (subdodavatelů) uvedených ve smlouvě.

Smluvní závazky byly ze strany poskytovatele splněny ve stanoveném termínu a za sjednanou cenu.

– **Smlouva s VOP-026 číslo 040100073 o poskytnutí služeb spojených s ekologickou likvidací nepotřebné munice**

Předmětem smlouvy bylo zajistit provedení delaborace stanoveného množství nepotřebné munice a následné ekologické likvidace vzniklých delaborátů.

Cena za poskytnuté služby byla sjednána dohodou a činila 219 741 190 Kč včetně DPH (184 656 463 Kč bez DPH).

Smluvní závazky byly ze strany poskytovatele splněny ve stanoveném termínu a za sjednanou cenu.

2. Ekologická likvidace nepotřebné munice – 2. část

MO se nepodařilo bezúplatně předat, prodat, případně darovat z předpokládaných 27 000 tun téměř třetinu nepotřebné munice. Množství munice určené k ekologické likvidaci se tak zvýšilo o dalších 8 979 tun.

Dne 29. prosince 2004 vydalo Ministerstvo financí *Rozhodnutí o registraci akce v ISPROFIN, program ev. č. 207 630 – Pořízení a údržba zásob munice, zbraní a materiálu, akce ev. č. 207 633 1020 – Ekologická likvidace munice – 2. část.*

Rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce vydalo Ministerstvo financí dne 19. května 2005. Zdroje financování byly stanoveny ve výši max. 630 mil. Kč. V identifikačních údajích akce byly uvedeny termíny zahájení a ukončení jednotlivých etap a termín závěrečného vyhodnocení akce byl stanoven na březen 2008.

Novým rozhodnutím o účasti státního rozpočtu na financování akce ze dne 14. října 2005 byly změněny finanční limity v jednotlivých letech a termín dokončení akce byl zkrácen a přesunut na 14. únor 2008.

Rozhodnutím o účasti státního rozpočtu na financování akce ze dne 14. března 2006 byl snížen finanční parametr akce na max. 480,049 mil. Kč.

Akce byla realizována rozšířením předmětu smlouvy číslo 040100072 s Poličskými strojírnami se zvýšením ceny o 460 268 034 Kč na celkových 2 575 139 750 Kč včetně DPH (2 119 120 170 Kč bez DPH) a smlouvy číslo 040100073 s VOP-026 se zvýšením ceny o 10 386 240 Kč na celkových 230 127 430 Kč včetně DPH (193 384 395 Kč bez DPH). Toto rozšíření smluv bylo

provedeno formou dodatků. Smluvní závazky splnili poskytovatelé ve stanoveném termínu a za sjednanou cenu.

3. Ekologická likvidace munice – rakety a řízené střely

Rozhodnutí o registraci akcí v ISPROFIN, program 207 630 – *Pořízení a údržba zásob munice, zbraní a materiálu*, akce ev. č. 207 633 7001 – *Ekologická likvidace munice – rakety* a akce ev. č. 207 633 7002 – *Ekologická likvidace munice – řízené střely*, vydalo Ministerstvo financí dne 29. prosince 2004.

Rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akcí vydalo Ministerstvo financí dne 19. května 2005. Zdroje financování byly stanoveny ve výši max. 39 mil. Kč (rakety), respektive 87,25 mil. Kč (řízené střely). V identifikačních údajích akcí byly uvedeny termíny zahájení a ukončení jednotlivých etap a termín závěrečného vyhodnocení akcí byl stanoven na březen 2008.

Novými rozhodnutími o účasti státního rozpočtu na financování akcí ze dne 14. října 2005 byly změněny finanční limity v jednotlivých letech a termín dokončení akcí byl zkrácen a přesunut na 14. únor 2008.

Dne 10. srpna 2006 uzavřelo MO s VOP-026 smlouvu číslo 060100114 a smlouvu číslo 060100136 o poskytnutí služeb spojených s ekologickou likvidací 871,7 tun nepotřebných raket a řízených střel za cenu celkem 126 250 000 Kč včetně DPH (106 092 434 Kč bez DPH).

Likvidace raket a řízených střel dle uvedených smluv byla ukončena do 30. listopadu 2007.

Na rok 2008 plánované peněžní prostředky na ekologickou likvidaci munice MO z návrhu rozpočtu vyškrtlo. Ve skladech zůstalo více než 2 200 raket a řízených střel, které již byly vyřazeny z používání v AČR a na jejichž likvidaci je potřeba asi 85 mil. Kč. Na rok 2009 uplatnilo MO při přípravě státního rozpočtu požadavek na peněžní prostředky na tuto likvidaci ve výši asi 5 mil. Kč.

U vyřazených raket a řízených střel bylo v roce 2008 zastaveno sledování jejich technického stavu.

Tabulka č. 1 – Přehled ekologicky zlikvidované nepotřebné munice (v tunách)

Poskytovatel	Rok				Celkem
	2004	2005	2006	2007	
Poličské strojírny*	6 546,716	18 416,257	21 580,373	-	46 543,346
VOP-026*	445,359	540,771	218,612	792,948	1 997,690
Celkem	6 992,075	18 957,028	21 798,985	792,948	48 541,036

Zdroj: materiály MO.

*včetně subdodavatelů

Tabulka č. 2 – Skutečné výdaje MO na ekologickou likvidaci nepotřebné munice (v mil. Kč)

Rok	2004	2005	2006	2007	Celkem
Výdaje	473	1 116	1 216	126	2 931

Zdroj: materiály MO.

Ke kontrole dodržování bezpečnosti při nakládání s výbušninami, zamezení jejich zneužití, bezpečné delaborace, vedení evidence a nakládání s odpady vytvořilo MO čtyřstupňový systém. Hlavním článkem kontrolního mechanismu se v souladu se zákonem č. 309/2000 Sb., o obranné standardizaci, katalogizaci a státním ověřování jakosti výrobků a služeb určených

k zajištění obrany státu a o změně živnostenského zákona, stal Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti (dále též „ÚřOSKSOJ“), který byl zřízen tímto zákonem a je podřízený MO. U subjektů realizujících ekologickou likvidaci nepotřebné munice provedl ÚřOSKSOJ celkem 1 244 dokumentovaných kontrol, které prověřily dodržování technologických postupů při ekologické likvidaci a skladování munice, evidenci munice a dokumentaci prokazující splnění smluvních závazků ze strany poskytovatele. Při těchto kontrolách zjistil ÚřOSKSOJ 48 neshod, u kterých byly ze strany poskytovatelů služby stanoveny příčiny a přijata opatření k jejich nápravě. ÚřOSKSOJ vydal dne 8. ledna 2008 na veškerou zlikvidovanou municí osvědčení o jakosti a kompletnosti, čímž bylo možné považovat municí za prokazatelně zlikvidovanou.

4. Skladování a přeprava nepotřebné munice

Odsunem nepotřebné munice bylo v kontrolovaném období uvolněno 208 skladových objektů s celkovou skladovací plochou 106 962 m². Ze 17 zásobovacích základen munice AČR zůstalo v roce 2007 sedm zásobovacích středisek.

Naložení a dopravu munice z místa jejího uložení u vojenských zařízení na místo delaborace a vyložení munice zabezpečovali poskytovatelé vlastními prostředky. Cena byla zahrnuta v celkové ceně za poskytnuté služby.

Poskytovatelé byli od okamžiku převzetí munice povinni na vlastní nebezpečí a náklady zajistit v souladu s příslušnými právními předpisy průkaznou evidenci a skladování munice a zabezpečit municí, resp. vzniklé delaboráty, proti ztrátám, poškození a odcizení.

III. Shrnutí

Kontrolováno bylo užití peněžních prostředků státního rozpočtu v rámci programu ev. č. 207 630 – *Pořízení a údržba zásob munice, zbraní a materiálu* na ekologickou likvidaci nepotřebné munice v letech 2004 až 2007 v celkovém objemu 2 931 mil. Kč.

Vyskladňování munice k likvidaci bylo zahájeno dne 12. května 2004 a ukončeno dne 30. listopadu 2006. Likvidace byla ukončena do konce roku 2007 v objemech uvedených v dokumentaci jednotlivých akcí. Celkem bylo ekologicky zlikvidováno 48 541,036 tun nepotřebné munice. Na veškerou zlikvidovanou municí vydal Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti osvědčení o jakosti a kompletnosti.

V důsledku zastavení financování likvidace raket a řízených střel v roce 2008 zůstalo ve skladech AČR více než 2 200 ks této munice vyřazené z používání v AČR. Odkládání likvidace vyvolává další výdaje na skladování a znamená bezpečnostní riziko.